

IGY SZERETTEK ŐK

ÍRÓINK, KÖLTŐINK, LEGNAGYOBBJAINK VISELT DOLGAI

A sztárokról szóló pletykák száz év múltán is érdekesekek. Ezt igazolja Nyáry Krisztián irodalomtörténész így szerettek ők című kötete, amelyben szenzációs felfedezéseket tesz. Híres íróink, költőink levelezésének, hozzátartozóik, ismerőseik visszaemlékezéseinek alapos tanulmányozása után pikáns részletekkel gazdagítja életrajzukat...

„S EZ A DODÓ, HOGY SZERETI EZT AZ EMBERT...”

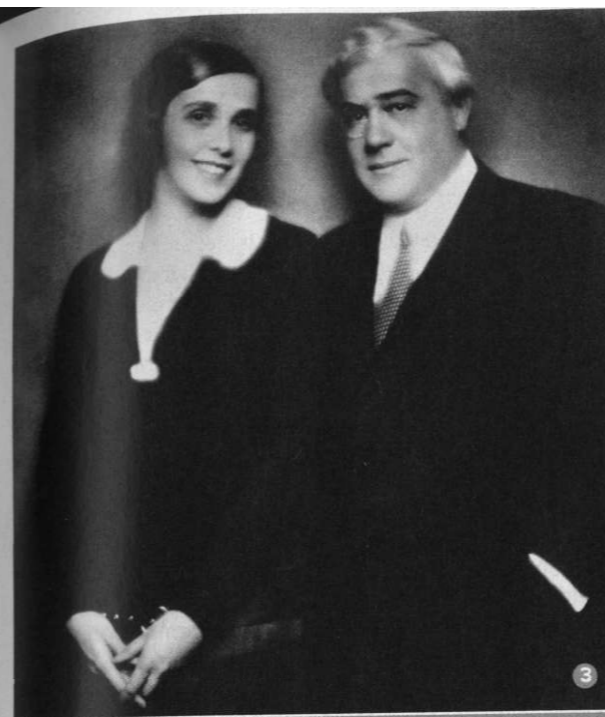
Az irodalomórán nem kaptunk választ arra, vajon *Diósi Ödön*, a nagyváradi üzletember miért tűrte el felesége, *Brüll Adél* és nagy költőnk, *Ady Endre* viszonyát a saját fedele alatt. Az irodalomtörténész, Nyáry Krisztián így ír erről:

„A 27 éves Ady Endre 1904-ben költözött Párizsba szerelme, a 32 éves Diósiné Brüll Adél után. Előző évben ismerték meg egymást Nagyváradon, amikor a gazdag kereskedőcsalád lánya hazalátogatott szülővárosába. Itt ment férjhez 1898-ban Diósi Ödönhöz, aki kereskedelmi ügynök volt Szófiában. A folytatásról a sajtó így számolt be: »Diósi Ödön néhány év óta Szófiában lakó bizományos, több család elkövetése után megszökött. Adósságai mintegy százötvenezer frankra rúgnak...« Nem tudjuk, mi történt, mindenesetre kalandos körülmények között menekültek Párizsba. Helyzetük 1903-ra rendeződött, s Adél párizsi dámaként újra megjelent a váradi korzón. Itt találkozott Adyval, a fiatal hírlapíróval, akivel egymásba szerettek. A nő, akit hamarosan Léda asszonyként ismert meg a világ, meghívta szerelmét Párizsba.

Ady beköltözött a Diósi házaspár Rue de Lévis 92. szám alatti lakásába, és innentől kezdve - több megszakítással

- évekig hármában éltek: Bandi, Léda és Dodó. Utóbbi nemcsak tűrte, hanem támogatta is Ady és felesége viszonyát. Diósiék kapcsolata ugyanis alibi-házasság volt: Dodó a férfiakat szerette. Megkönnyebbülés volt neki Ady érkezése, akit ráadásul hamar meg is kedvelt. »S ez a Dodó, hogy szereti ezt az embert, néha féltékeny vagyok rá« - írta egy levelében Léda. A párizsi hármast sokszor kiegészítette Léda húga, Brüll Berta (becenevén Bubi), aki szintén szerelmes volt Adyba. Bölöni György egyszer pont akkor látogatta meg őket a párizsi lakásban, mikor valami apróságon összevesztek: »Bandi, Léda, Dodó, Bubi: nem beszéltek egymással. Az első nagyobbserű összezördülés volt a négyük között, mely évek során megismétlődött számtalanszor. Most mindannyian inkább mulattak rajta, mint bosszankodtak. Az ugratások és csipkelődések mestere Ady volt. Ujjaiakon számolgatták, hogy ki melyikükkel van éppen beszélő viszonyban vagy haragban...»

A férj 1906-ban befizette feleségét és Bandit egy Földközi tengeri hajóútra. Innentől számítódik az idill megszakadása. A hajóút után kilenc hónappal ugyanis Léda halott kislányt hozott a világra. Hat ujjal született, akárcsak Ady. A tragikus eset mindhármukat megviselte."

Q Darvas Lili, az Üveg cipő felejthetetlen Irmája korosodó szerelme, Molnár Ferenc oldalán
Q A feleség, Fedák Sári primadonna a nagy sikerű New York-i turnén

„PÉNZÉRT CSAK VELEM HÁLT”

Arról is kevés elképzelésünk volt, hogyan vette feleségül a 44 éves *Molnár Ferenc* 1922-ben az ünneplő primadonnát, a 43 éves *Fedák Sári*. A nászéjszaka ugyanis elmaradt, hiszen a ceremónia valójában kapcsolatuk lezárását, ünnepélyes válásukat jelentette...

„Fedák Sári akkor már 11 éve élt együtt az országos híróval. Molnár Budapesten, egy operett premier után szólította le a színésznőt, akit mindenki csak Zsaszának becézett: »Maga nagyon tehetséges, de igazi nagy színésznő, olyan, amilyen kevés van a világon, csak akkor lesz magából, ha egy ilyen magamfajta zsidó gyerek jól az életébe tapos.« A primadonna nem tudott ellenállni a kecsegtető ajánlatnak. Néhány hét múlva már egy pár voltak. Nemcsak a magánéletben, hanem a munkában is. Az 1912-es, a Gazdag ember kabátja című némafilmnek Fedák Sári volt a főszereplője, és Molnár írta a forgatókönyvét. A sort számos szindarab követte, az író szerepeket írt feleségének, a színésznő pedig bevezette férjét az úri társaságba. Viharos kapcsolatukról sokszor írtak a társasági lapok, ők voltak az aktuális sztárpletykák főszereplői. Nem érezték szükségét annak sem, hogy összeházasodjanak, pedig ez már önmagában botránynak számított. Molnár közeli legénylakásából járt át a színésznő Dunára néző lakosztályába. Mialatt az író világháborús haditudósítói munkát végzett, a Primadonna csalta. A harctérről hazatérő riporterrel kaján barátai közölték, hogy távollétében Zsazsa többekkel lefeküdt. Molnár válasza így hangzott: »Mindenkivel lefeküdt? De pénzért csak velem hált.«

A 20-as évek elejére szerelmük kihűlt, mindketten érezték, hogy közeledik a szakítás. Molnár Ferenc ekkor habarodott bele egy fiatal, ambiciózus színíróvendékbe, Darvas Lilibe. Zsazsa tudomásul

Az író Fedák Sárral kötött házassága alkalmából sportzakóban jelent meg az anyakönyvvezető előtt Amikor az egyik tanú megrögtte ezért, ekként válaszolt: „Szmokingot csak premierre öltök.”

vette az új szerelmet, de amikor kiderült, hogy a 44 éves író és a 20 éves Lili már a házasságukat tervezik, különös dolgot kért egykori kedvesétől. Megkérte a férfit, hogy vegye feleségül. Az ünneplő díva nem akart elhagyott szeretőként szerepelni a lapokban. Molnárnak a magánélet dramaturgiájához is volt érzéke: igent mondott. Az író azonnal összeköltözött Lilivel, de társasági eseményekre a feleségével járt. Fedák ült mellette az Üveg cipő bemutatóján is, amelyben mindhármuk figurája megjelent a színpadon. 1926-ban végül elváltak, hogy Molnár elvehesse az egyre türelmetlenebbé váló Darvas Lilit. Több mint két évtizeddel később Fedák Sári, mint a rendszer ellenségét vidékre internálták. Itt, egy faluszéli kunyhóban a rádió kurta híréből értesült Molnár New York-i halálhíréről."

FOLYTATÁS^

A KÖVETKEZŐ OLDALON ^ J F

Q „Dúlnak a csókos ütközetek” - Ady és Léda a szerelmes párizsi években

© Léda férjével, Dodóval az esküvőjük után, még Nagyváradon

KOROK

Q Krúdy Gyula első házasságából született fiával, Gyuszival 1906-ban

Q Várady Zsuzsa, a megszöktetett lány, immár fiatalasszonyként

Q „A férfiak olyanok, mint a rókák. Ketrecebe kell őket zárni, hogy meg ne szökjenek” - Krúdy hitvallása egy novellájából idézve

FOTÓ: CORVINA KIADO

„A MAGAUNT FÉRFI MEGSZÖKTETI AZ ÖREGANYJÁT IS”

Krúdy Gyula szaftos szerelmi kalandjairól is tudunk egyet s más, jórészt a műveiből, de arról, hogyan szöktette meg szeretője lányát, Várady Zsuzsát, még szinte gyerekfejjel, nem szóltak a krónikák...

„Krúdy Gyula az 1910-es években házas ember volt, három gyerekkel, de több időt töltött vendéglőkben, kávéházakban és örömtanyákon, mint otthon. Feleségével, Spiegler Arabellával való házassága zátonyra futott, lényegében külön éltek. 1907 és 1913 között Krúdy otthonának leginkább Marinovits Jolán asszony »kakasos háza« számított, ami bizony nem volt más, mint egy nyilvánosház. Amikor a Vörös postakocsiért nagyobb honoráriumot kapott, a körüti Royal

szállóban bérelt lakosztályt. Itt ismerte meg a nála idősebb Várady Reginát, Rezsánt, a szállodaigazgató feleségét. A csinos nagyvilági dáma az előkelő polgári társaságba is bevezette az író. Szerelmi viszonyuk Krúdy felesége, és minden bizonnyal Várady igazgató úr tudomásával évekig tartott, amíg ki nem tört a botrány: Krúdy meglátogatta Váradyékat siófoki villájukban, ahol beleszeretett Rezsán 15 éves lányába, Zsuzsába.

Három évig távolról csodálta a lányt, végül 1918 nyarán szerelmet vallott neki, majd annak rendje és módja szerint megszöktette. A család hűt helyüket találta a siófoki nyaralóban. Rezsán, úgyis, mint anya és megcsalt szerető egy személyben, a vasútállomáson kapta el őket. A lányt hazarángatták, elzárták 40 éves gavallérja elől, de néhány hónap múlva újra megszökött, s beköltözött Krúdy margitszigeti szállodai szobájába. Lányuk, Zsuzsa születése is hozzájárult ahhoz, hogy Váradyék végül kibéküljenek vejükkel. Krúdy Zsuzsa később így emlékezett szülei kapcsolatára:

»A sok éhes, szerelmében sokszor félelmetes cápa után bizony áldás volt Szindbád számára Zsuzsi, akit napról napra jobban szeretett, s legsikerültebb leányalakjait róla mintázta. Ő az Asszonyságok díja Natáliája, a Rezeda Kázmér szép élete Tinije és a Boldogult úrfikoromban Vilmája.«

Krúdy egy hosszú, kegyetlen válóper után elvált, elvette az akkor már 21 éves Zsuzsát, és boldogan éltek - néhány hónapig. Aztán jöttek megint a kávéházak, vendéglők és szállodák... Az író már az esküvő utáni évben ilyen leveleket küldött haza a kártyaasztal mellől a hazahívó cédulára válaszul: »Kedves Zsuzsikám, én szeretlek téged. Ha éjszaka elmaradok, mindig lyukas a szívem, a könnyeimmel pedig alig bírok. Bocsáss meg nekem, ha nem jövök rendes időben haza. Jobban fáj ez nekem, mint Neked.« Így aztán Zsuzsa is új társat keresett. Krúdy a maga módján próbált küzdeni: megtiltotta feleségének, hogy elhagyja a lakást. Nem járt sikerrel. Amikor az író 55 évesen egy hajnalban, szívinfarktusban meghalt, egyedül volt a hálószobában, mert a felesége éppen máshol aludt. Óbudai kis lakásukban kilakoltatás előtt álltak, a villany már ki volt kapcsolva.

**„Kedves Zsuzsikám, én szeretlek téged.
Ha éjszaka elmaradok, mindig
lyukas a szívem, a könnyeimmel pedig
alig bírok. Bocsáss meg nekem,
ha nem jövök rendes időben haza.
Jobban fáj ez nekem, mint Neked.”**

Zsuzsa néhány évvel Krúdy halála után férjhez ment szeretőjéhez, egy mérnökhöz. Ma - lányuk döntésének megfelelően - mégis Krúdyval nyugszik közös sírban. A leányszöktetés talán csakugyan örökre szólt."

Válogatta: Koronczay Lilla